

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h. ali gl. 6 60
pol leta	6 „ 60
četrt leta	3 „ 40
	1-70

Posamične številke stanejo 10 vin.
Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11 uri popoldne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolnane naročnine se ne oziramo.

Oglaš in poslanice se računajo po petit-vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogolbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« — Dr. K. Lavrič

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnishtvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Ninski ulici; — v Trzinu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbr.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Kdo je propadel, kdo ne pozna nobene dostojnosti več?

„Slovenec“ od sobote je priobčel članek, v katerem naznanja, da je tisto slavno lažljivo „Obrambno društvo“ v Ljubljani skončalo svoje leto, v katerem je poslalo posameznim listom več popravkov, tako „Soči“ 12, od katerih smo zavrgli 2, ter „Primorce“ 5, katere pa smo vse priobčili. „Slovenec“ je mnenja, da izvestje „Obrambnega društva“ kaže, kako propadlo je liberalno časopisje, katero ne pozna nobene dostojnosti več.

Kakšno je tisto „Obrambno društvo“ v Ljubljani, kako zapeljuje v laž one politikujoče duhovnike in druge osebe, o katerih se piše v naprednih časopisih, smo prav mi postavili v pravo luč, tako da vsak pameten človek ve razsoditi, da tisti popravki, ki prihajajo iz „Obrambnega društva“, niso nič drugega nego pripomoček k laži. Včasih pa se celo zgodi, da gospodje v svoji gorečnosti s svojimi „ni-resi“ le potrjujejo to, kar so hoteli zanikati.

„Obrambno društvo“ stoji na tem stališču, da morajo vsi politikujoči duhovniki in drugi prvaki-pristaši v klerikalni stranki popravljati vse, karkoli ni vseh mogočnemu klerikalnemu štabu okoli škoflavškega farovža v Ljubljani. Gospodje imajo časa po 48 ur na dan, za to pa stikajo po naprednih listih ter pisarijo okoli potom svojega „Obrambnega društva“, naj se popravi to in ono. Marsikateri klerikalec bi ne popravljal, kar stoji o njem v kakem naprednem časopisu, ker je prepričan v dno duše, da je vse, kar je pisano, gola istina, ali zapelje ga v to ukaz iz Ljubljane. Tako lepo ga opozorijo, da se je pisalo o njem to in ono, spominjajo ga § 19. našega prastarega tiskovnega zakona, s katerim se lahko reče o največji laži, da ni laž, niti ne dvomijo, da bi utegnili biti res, kar je pisano v tem ali onem naprednem časopisu, marveč stojijo edinole na tem stališču, da karkoli se piše o kakem politikujočem nuncu ali kakem drugem klerikalnem patronu, vse tisto je zlagano ali pa vsaj ne odgovarja popolni istini. Zato pa popravljajo vse. Kdor je član tistega zlo-

glasnega „Obrambnega društva“, ta postane popravar po sili, ki „popravlja“ v slučajih tudi najbridkejšo istino.

Ali zakaj tako delajo? I, zato, ker klerikalci so propadli ljudje, ki ne poznajo nobene dostojnosti več. In ker se zavedajo svoje propadlosti ter svoje nedostojnosti, katera jim gleda v svet izza vsakega komolca, zato pa podtikajo naprednemu časopisju propadlost in nedostojnost. Rečem ti, da mi ne porečeš, to je tista imenitna prislovica, katere se držijo klerikalci kakor svoje bisage.

„Obrambno društvo“ je skončalo prvo leto svojega obstanka. Ali kaj je doseglo? Doseglo je le to, da pametni ljudje spoznavajo, da se klerikalci kaj radi oprijemajo celo paragrafov, da le morejo se bolj lagati in zavijati. „Soča“ je dobila 12 popravkov, od katerih smo jih priobčili 10, kakor piše „Slovenec“. No, priobčili smo jih radi, pa smo jih tudi zabelili tako, da se je vselej skazalo, da smo pisali resnico mi, ne pa popravar. Za en popravek (župnik Šalehar v Ribnici) smo se pustili tožiti, in smo tožbo tudi dobili, česar pa „Slovenec“ noče povedati. Pokazalo se je v tem slučaju, da ti posvečeni popravarji niti ne znajo delati pravih popravkov, ali popravljajo pa vse, misle, da morajo njim in njihovim židovskim zastopnikom iti na roko vse sodnije ter obsoditi le „liberavne“ urednike. Ali v zadnjem času je nekako prenehalo to popravljanje, ker so menda sprevideli priznati, da jim taki „popravki“ prinašajo le blamaže in pa da resnice s takim „popravkovanjem“ ne spravijo s sveta. Reči smemo, da je „Obrambno društvo“ premnogemu duhovniku le škodovalo na ugledu, ker ga je prisililo, da je utaknil „ni-rese“ v stvar, glede katere bi bilo najbolje, da je lepo molčal. Ali ker je „Obrambno društvo“ utaknilo svoj nos v vsako reč ter popravljal celo obče znane reči, je jasno, da je širilo propadlost ter da ne pozna nobene dostojnosti več.

Ker so pa ti gospodje kovači popravkov videti tako goreči za resnico, bi mislil kdo, da oni pišejo samo resnico ter da hitro popravijo pogršek, kateri storijo proti njej. Toda temu ni tako. Klerikalci hočejo biti

zviseeni nad nami navadnimi zemljani ter stojijo na stališču, da kar oni pišejo, o tem ne sme nihče dvomiti, da ni resnico, pa če je še tako lažljivo, da se da laž kar otipati. Seveda potem nočejo oni sami ničesar popravljati, docim so napredni časopisi vedno tako lojalni, da ako pride kdo z maniro ter pove, da to in to ne odgovarja popolni resnici, isto takoj popravijo. Pri klerikalnih listih ne opraviš nič s takim popravkom, ako bi jih pa hoteli siliti s § 19., da naj popravijo vse tiste laži, katere raztresajo v svet, potem pa bi morali včasih v celi številki prinašati le popravke.

Ali naprednjaki so v tem pogledu pametni; je škoda časa, pametni ljudje itak ne verujejo klerikalnim lažem, če pa kak po-božen „Gumpoldskirchner“ verjame vse tisto, kar mu natvezi „Slovenec“, kdo se zmeni za to?...

O propadlosti in o nedostojnosti govoriti, je pač „Slovenec“ najmanj poklican. On je propadel, on je nedostojen, njemu so vzgali na čelo znamenje obrekovalca in tatu časti — sodaj pa ta propalica govori še o dostojnosti ter hoče dajati lekcije o postenosti! Ali ni to skrajna neararnost?!

Resnica pač ostane le ta, da je klerikalno časopisje z „Obrambnim društvom“ vred propadlo in da je nedostojno, zato pa je sveta dolžnost vseh rodoljubov in somišljenikov, da zatirajo klerikalne propadle in nedostojne časopise ter podpirajo napredne časopise! Proč z lažjo v naši javnosti, živele resnica!

K položaju.

Nemci so kakor na trnjih, ker se jim na noben način noče izpolniti najsrčnejša želja, da bi ugnali Čeha v kozji rog.

Takoj ko je bil državni zbor tam pred Božičem odgođen, so kričali, da se zbornica razpusti, ker ni nikakega upa več, da bi mogla še kedaj redno delovati, ko se je pa to poglelo, ter le ni hotelo biti usodepolnega trenutka razpusta državne zbornice ali celo sistiranja ustave, so se jeli zaganjati v pravne konference, vedno predbacivaje Čehom, da

so intolerantni, intransigentni, da škodujejo državi, zlasti pa svoji domovini, ako že ne prenehajo od svojih pretiranih zahtev itd. Vedno in vedno so se bavili s Čehi ter jih premetavali na vse strani, iskaje, kje bi našli kako črnejšo pego na njih.

Vse mogoče in nemogoče posledice obstrukcije so ugibali, v posebno zvezo pa so spravljali obstrukcijo z bruseljsko sladkorno konvencijo. To je bil oreh, na katerem so glodali ter stavliali najrazličnejše kombinacije, kažoč vedno in vedno na škodo, katero mora prinesiti obstrukcija, ako jo Čehi ponovijo v zbornici. Ali nemška nestrpnost ni dobila duška, da bi se bila razpasla ter potem ohladila, marveč traja naprej in utegne postati neozdravljiva nemška bolezen, ako se bodo Čehi še tako previdno in energično držali, kakor doslej.

Spravne konference se bodo nadaljevale, nadaljevala pa se je v zbornici tudi češka obstrukcija, ali tudi sladkorna konvencija ne bo preprečena, kakor so se „bali“ Nemci. Vse svoje upe, da se končno razpasejo nad Čehi, so stavili v to konvencijo, in kar besneli so že, težko čakaje trenutka, kedaj planejo po Čehih s tisto slovečo nemško brezobraznostjo, ali glej: malce obstrukcije je bilo, potem pa je prišla takoj na vrsto bruseljska sladkorna konvencija.

Nemci sicer kričijo, da je to, da so odjenjali češki radikalci od uprizorjene obstrukcije, nekaka kapitulacija Čehov in vsepih Nemcev, ali to ni res; kajti grof Vetter in grof Tarouca sta se posteno trudila okoli čeških obstrukcionistov, in šele ko jim je Körber dal nekatere obveze glede producentov sladkorne pese, so odnehali, in zbornica je prišla do državnega reda.

Državni zbor torej zopet deluje. Kako in kako dolgo bo deloval, to je v rokah Čehov tako sedaj, kakor pred časom. Nemci so zastavili vse svoje moči, da bi vzeli usodo parlamenta Čehom iz rok, ali to se jim ni posrečilo, kar kaže, da Čehi jako previdno postopajo ter se ne dajo Nemcem speljati na led, dasi jih neprestano vabijo tje, pa tudi češkega ljudstva ne moreje odvrtiti od njih, dasi mu v enomer trobijo, kako da grešijo nad njim njega lastni sinovi, ker vnanjajo

zapoved nekoliko vznemiril, zlasti radi tega, ker je bilo zunaj jako mrzlo, toda Zbišek mu je dejal:

»Ne pojde vse po tvoji glavi, Glavač (tako ga je imenoval). — Tu v gradiču ni ničesar več za nas, ako pa tudi zbolim, mi v Tehanovem ne bo nedostajalo pomoči. Sicer pa tudi ne pojdem na konju, marveč na saneh, na mehkiem senu in pod toplimi kožami. Še le pred Tehanovim zasedem konja.«

Tako je tudi bilo.

Čeh je že poznal svojega gospodarja ter vedel, da mu ni smel nasprotovati in še manj ne izpolniti njegove zapovedi, zato so uro pozneje že odrinili. Pred odhodom zapazi Zbišek, kako Sanderus naklada na sani poleg sebe tudi svoja kovčka, torej mu reče:

»Ti si se prilepil ná-me, kakor obliž na rano. Pa si vendar dejal, da pojdeš v Prusijo.«

»Rekel sem, da bi rad prišel v Prusijo,« odvrne Sanderus, »toda kako naj pridem tje sam v takem snegu? Volkovi bi me požrli še poprej nego bi izšla prva zvezda, a tukaj pa tudi ne morem ostati. Rajši odidem v mesto, da potrjujem ljudi v pobožnosti, da jim poklanjam svoje svete moči in da jih čuvam zlodjevih napadov, kakor sem bil obljubil svetemu Očetu v Rimu. Vrh tega sem se tudi grozno zaljubil v vašo milost, radi česar vas ne zapustim poprej, dokler ne odidem v Rim, kajti vtegne se zgoditi, da vam lahko še storim kako uslugo.«

»On je zares pripravljen pojesti vse in popiti namesto vas,« reče Čeh, »in take usluge bi vam najrajše doprinašal. Ako nas v prasniskem gozdu napade

velika tolpa volkov, tedaj ga jim vržem za zajutrek, ker ni primeren za kaj boljšega.«

»Vi pa pazite, da vam vaše grešne besede ne primrznejo k brkom,« mu odvrne Sanderus, »ker taki obvodni se otajajo še le v peklenskem ognju.«

»O, da!« odvrne Glavač, posegši z roko k brčicam, ki so mu še le komaj začele rasti, »razmočim si jih še poprej v pivu, toda tebi ga ne dam.«

»Toda zapoved veli: žejne napajati. Torej nov greh!«

»Torej ti dam vedro vode, za sedaj pa to, kar imam v roki.«

Po teh besedah nagrabi z obema rokama snega in ga vrže Sanderusu v lice; ta pa se dovolj urno umakne ter reče:

»V Tehanovem ne boste imeli nikakega posla, kajti tam imajo izurjenega medveda, ki meče v ljudi sneg.«

Tako sta zbadala drug drugega, sicer pa sta se imela dovolj rada. Zbišek ni zabranil Sanderusu sesti na sani, ker ga zelo zanimal ta čudni človek, in ob enem se mu je zdelo, da mu je v resnici udan. Tako so odšli v jutro zarana iz lesenoga gradiča ob tako velikem mrazu, da je bilo treba konje pokriti. Vsa okolica je bila pokrita z debelim snegom, komaj strehe koč so se še videle nekoliko izpod snega. Ponekje se jim je zdelo, da se dim vali kar iz nakupičenega snega; dvigal pa se je tudi naravnost kvišku k rudastemu obzorju ter je bil povsem podoben velikim šapeljem na vitežkih čeladah.

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski.

(Dalje.)

Ljubiti Danušo in trgati pavove šapelje z nemških čelad, to je bil smoter njegovega življenja. Pogostoma ga je prevzemala želja, pomenkovati se o tem s Čehom, katerega je imel zelo rad; ko pa se je spomnil, da je Čeh z vso dušo udan Jagjenki, pa rajše ni govoril o Danuši, bojé se, da bi mu ne ušla kaka beseda in da bi nehoté ne povedal tega, kar se je bilo zgodilo.

Zdravje se mu je vračalo z vsakim dnevom. Teden dni pred Božičem je zasedel prvič konja in dasi je začutil, da bi še ne mogel jezdit pod oklepom, je vendar sprevidel, da še ozdravi. On se končno niti ni nadejal, da kmalu napoči trenutek, ko bo treba zopet rabiti čelado in oklep, toda slutil je, da bo v skrajni potrebi imel kmalu za to dovolj moči. Časih je tudi že poskušal vzdigniti meč, kar se mu je povsem posrečilo, toda sekira mu je bila še pretežka; ali uverjen je bil, da bi tudi z njo mogel že krepko zamahniti, ako bi jo pograbil z obema rokama.

Končno, dva dni pred Božičem, je zapovedal, pripraviti voz in sani in osedlati konje ter je rekel Čehu, da odrinejo v Tehanov. Zvesti služabnik se je na to

abstrakcija ter se nečajo sprijazniti z nemško dobrohotnostjo...

Kaj bo pa zanj? Najbrže se ne motimo, ako rečemo, da pojde zbornica poslancev še lep čas po sedanji poti, da bomo živeli v vedni negotovosti, kaj nam prinese jutrišnji dan, da bo visel nad zbornico še nadalje Damoklejev meč, da se ne udajo ne Nemci ne Čehi, ker je vlada v Avstriji pač taka, da hodi rajši s tistim, ki hoče sodržavljana potlačiti in zasuzniti ter noče na pravi način pomagati do pravice onemu, ki trpi krivico.

Vsa krivda na neznozem položaju, kateri razjeda našo državo, in pod katerim trpimo vsi, pa zadeva edinole Nemce in vlado, ki so krivični nasproti Čehom kakor tudi nasproti drugim Slovanom. Ali vse to se mora bržkrat maščevati — in maščevalci pridejo gotovo, in ti naj bodo Čehi na severu, na jugu pa Slovenci in Hrvati.

Demate in razne novice.

Naše priloge. — „Kazipol“ bo priložen v soboto. Upamo namreč, da knjigovez do tje izvrši svoje delo.

Dobé ga tudi vsa županstva in uradi, ki so nam radovoljno dali najzadnje podatke. Ker ga dobé v „Soči“ kot prilogo, naj radi tega nikdo ne smatra, da pošiljamo „Sočo“ na pogled.

Naš podlistek. — S potpisnimi črticami „Zapiski mladega potnika“ pričnemo prihodnjic. — Roman „Križarji“ zlasti ženskemu spolu jako ugaja, zato smo ga dali še danes kolikor mogoče mnogo.

„Pevskemu in glasbenemu društvu“ v Gorici je podaril znani rodoljub g. Jan Suda iz Prage znesek 50 K, kojemu izreka odbor srčno zahvalo.

Č. kr. kmetijska družba. — V nedeljo od 10.—12. predp. je bila volitev goriske sekcije 5 članov v glavni odbor. Doslej so zastopali to sekcijo vedno Italijani. Tudi zdaj so imeli čisto italijansko listo. — Komisiji je predsedoval g. conte Panigai.

No v nedeljo je bil konec volitve drugačen nego so ga pričakovali Italijani. — Oddanih je bilo 42 glasovnic, od teh 26 za slovensko, 16 pa za lasko listo. — Izvoljeni so bili gg.: Klančič Anton, zn. in dež. poslanec v Podgori, Jakonič Anton, velep. in dež. posl. v Gorici, prof. Jak. Čebular v Gorici, dr. H. Tuma, odvetnik v G., in Mervic Jos., pos. v St. Petru.

Različni volilci bi se bili lahko prili, pa jih ni bilo! Ako bi bili radi njih popadli? Čast pa onim, ki so došli in kompaktno volili! V treh družbi treba obrata na bolje!

„Pevsko in glasbeno društvo“ v Gorici je sklenilo na občnem zboru, vrštem se dne 9/I. 1903. v „hotelu Central“ soglasno, da pristopi k „Zvezi slov. pevskih društev“ s sedežem v Ljubljani.

Na to se je vršila volitev novega odbora, ki se je konstituiral tako-le: Predsednik: Dr. Henrik Tuma, odvetnik. Podpredsednik: Dr. Rudolf Gruntar, odv. koncipijent. Tajnik: Dragotin Gilvert, pisarnovodja. Blagajnik: Josip Kraševac, c. kr. pisarnovodja. Knjižničar: Franc Plohl, c. kr. sol. svetnik v pok. Šolski nadzornik: Adolf Komac, c. kr. vadm. učitelj. Hišni gospodar: Avrelj Bisail. Odborniki: Josip Mihal, društveni pevovodja, Ernest Širca, učitelj orkestra, Emil Komel, učitelj glasovirja, Feliks Kovačič, odv. koncipijent, Josip Pečenko, c. kr. kancelist, Artur Jakše, posojil. uradnik, Franc Blažon, želez. uradnik.

Odlikovanje dveh orožnikov v Nabrežini. — Znana je strašna nesreča, ki se je pripetila meseca avgusta lani v Sesljanu v tamkajšnjem kamenolomu, in katera je zahtevala 5 žrtv. Pri tej katastrofi so se odlikovali zlasti 3 orožniki: stražmešter Matija Fingerle, četovodja Gotard Gros in orožnik Winkler, ki je postal žrtev katastrofe. Hotel je rešiti življenje drugemu ali izgubil je sam svoje. V pripoznanje za nevstrašeno in junško postopanje pri tej katastrofi je odlikoval presvetli cesar prva dva omenjena s srebrnim križcem za zasluge. Danes teden je bila tem povodom v Nabrežini lepa slovesnost, pri kateri so podelili omenjenima junakoma križce. Slovesnosti so se udeležili okr. glavar Rebek, sodni svetnik Platzler, okr. sodnik Guzelj, starasinstvo, ritmojster Rupnik, uradništvo iz Sesljana ter še mnogo drugega občinstva. Odlikovanje se je vršilo v gostilni Ivana Grudna, na banketu pa so se čule napitnice cesarju, okr. glavarju, odlikovancema in gostom.

Vsa čast takim možem, ki se tako nevstrašno kažejo dobrotnike javnosti, žrtvi Winklerju pa bodi blag spomin!

Gospod Vatroslav Holz je obhajal dne 15. t. m. v Ljubljani svojo službeno 25 letnico pri banki „Slaviji“. Ravnatelj banke g. Iv. Hribar je priredil tem povodom banket. G. Holz pozna cela slovenska domovina in še ostali del naših jugoslovanskih dežel, saj je prepotoval tekom 25 let te kraje prek in prek ter si pridobil mnogo prijateljev in znancev, pri katerih je segavi Holz vedno dobrodošel. Poznat pa je posebno iz „Slov. Nar.“, „Ed.“ in iz spisov v „Ljublj. Zv.“ — „Ahasver“, „Samo Skok“, „Kretanov“, kdo se ne spominja teh imen? Zelimu mu še mnogo let zdravja in zvesta naj mu bo ona mladeniška čilost, ki mu je spremljevalka na potu življenja!

„Goriški Sokol“ prireja vsako nedeljo točno ob 8. uri plesne zabave v društveni dvorani v ulici Sv. Antona. Vstopnina 50 v. Kdor se želi deležiti teh plesnih vaj, naj si preskrbi vstopnico pri kakem odborniku „Sokola“.

Silajni ples „Slovenskega bralnega in podpornega društva v Gorici“ se bode vršil dne 2. febr. v dvorani hotela „Central“.

Svira vojaški orkester. Pričetek ob 8 $\frac{1}{2}$ zvečer. Čisti dohodek je namenjen društveni bolniški blagajni. Vabila se pričnejo kmalu razposiljati.

Goriški vodovod. — V „Soči“ smo objavili dva članka o tem pretečem vprašanju. Člankar g. — o. pozna tako stroko, ker se je bavil z enakimi napravami drugod, no zdi se, da je predobrotno sodil načrte g. Bresadola, to pa zlasti zategadel, ker popolnoma veruje v njegovo nepristranost. — Mi smo reč preiskovali, in v dobro poučenih krogih laskih so nam dali zagotovila, da ima to vprašanje razne postranske sence. — Kakor nalašč pa nam je došla razprava slovenskega veščaka v geološki in sorodnih znanostih, kateri pričnemo z veseljem pričevati prihodnjic — Opozarjamo čitatelje in prizadete kroge na to temeljito razpravo.

Nov vlak na Vipavski železnici. — Kakor čujemo, je železnisko ministerstvo vstreglo prošnji ajdovske občine, katero je predložila in priporočila tukajšnja trgovska in obrtna zbornica, da začne voziti na Vipavski železnici še tretji vlak. Promet na tej železnici je bil doslej naravnost nepričakovan, tako da je v slučajih prava neznozna gnječja ali pa se ljudje ne morejo sploh več na vlak. Potreba po tretjem vlaku je postajala vedno bolj živa, in sedaj imamo zagotovilo, da bo drdral po Vipavski dolini še tretji vlak. Vprašanje je sedaj le, kedaj bo odhajal ta vlak iz Ajdovščine in kedaj iz Gorice. Ako bo hodil iz Gorice okoli poludne, je po našem mnenju na vsak način prezgodaj, kajti treba malce upoštevati tudi nedelje in praznike, ko bodo Goričani izletali v lepo Vipavsko dolino. In teh izletnikov najbrže ne bo malo. Za te pa je opoludne prezgodaj, pa tudi tisti, ki se hoče v delavnik odpeljati kmalu domov, bo kosil v Gorici, ako gre vlak okoli poludne, kakor če gre malo pozneje, le s tem razločkom, da v prvem slučaju v naglici, v drugem pa, kakor priče. Zato naj se prizadeji pobrigajo tudi v tem pogledu, da se urnik za novi vlak uravna tako, da bo prav tudi za Gorico.

Dela na južnem kolodvoru v Gorici, ki so nastala potrebna vsled Vipavske železnice, so že skoro končana. V novi hiši bo prostor za policijo, za financno in carino, za čuvaja in vratarja. Peron se razširi za kaka 2 metra.

Bohinjska železnica. — Č. kr. oddelek za trasiranje v Gorici je začel svoje delovanje veliko mesecev za onim v Trstu, no izvršil je svoje delo veliko prej. Obhod vse proge od Podbrda do St. Petra je že dokončan, dočim na Krasu se ni še prav nič zgodilo. — Tudi je treba vedeti, da je proga Podbrdo-St. Peter najtežavnejša. Vsa čast goriskemu uradu, v prvi vrsti točnemu, skrbnemu in strogemu g. načelniku!

Dogodki v Ricianjih. — V nedeljo je bila gospoda zopet v Ricianjih. „Ed.“ od ponedeljka opisuje to tako-le:

„Za rano večeraj, predno je na počil da je kakih 70 orožnikov obkolilo ricianjske vas. Kmalu potem je prišel v vas gospod okrajni glavar iz Kopra, namestništveni svetnik Schaffenhauer-Neys, z okrajnim komisarjem Gasserjem, s slugo okrajnega glavarstva in kovatem-ključavničarjem, ki je imel seboj polno torbo žabnic in vetrihov. Popred že pa je prišel tjakaj tudi gospod župan iz Doline z občinskim slugo. Doznan sem namreč, da mu je eden orožnikov po noči prinesel ukaz za to.

Mej tem je prišel v vas tudi del orožnikov. Komisija se je podala v spremstvo orožnikov najprej v farovž. Kaj se je zgodilo tam, nisem mogel izvedeti. Kmalu na to je šla komisija iskat ključe cerkve, katere hranilniški načelnik. Ta pa ni hotel izročiti ključev, pač pa jih je kazal komisiji, držeči jih v roki. Na to je ključavničar z vetrihi zapel cerkev. Na vseh pet vrat cerkve in obeh zvonikov je stavil angleške žabnice, na kar je sluga okrajnega glavarstva zapetel vse pet vrat z uradnim pečatom. Na to se je komisija podala k 5 minut oddaljeni podružnici v Logu, kjer je tudi zaprla in zapetelila vrata. Tako ni bilo večeraj v Ricianjih nikakega zvonjenja — kakor na Veliki petek.

Na to je okrajni glavar postavil več orožnikov, ki stražijo cerkev. Istotako stojita dva orožnika pri cerkvi v Logu. V isti čas so tudi nabili na zidove opomin, naj se nikdo ne dotika pečatov. Na to je slavna komisija odšla v Boršt na obed, v znano zatocišče tržaskih reformatorjev, in pustivši v Ricianjih oddelek orožnikov. Ključke žabnic je baje vzel seboj g. okrajni glavar.

V mestu je bil konsigniran III. batalijon pešpolka št. 97.

Kakor vedno dosedaj se je ljudstvo vedlo uzorno in ni dalo ni najmanjšega povoda, ki bi opravičil tak velikanski aparat...

Danes smo doznali, da ljudstvo praznuje danes — kakor je sklenilo dne 6. t. m. — praznik bogojavljenja ali sv. Troh kraljev. Narod je v prazničnih oblekah. Ob enem smo izvedeli tudi, da je bilo danes mnogo Ricianjcev in Ricianjih v pravoslavni cerkvi na božji službi in blagoslovljenju vode.

Kapelanu v Ricianjih g. dr. Antonu Požarju je izročil okr. glavar pismen ukaz, da mora tako, izročiti vse, kar ima glede cerkev v Ricianjih in v Logu, ter da mora izprazniti kapelanijo. Kapelan je izjavil, da ne more izročiti cerkva, ker nista v njegovi oblasti, tudi ne cerkvenega premoženja, ker ga ni nikdar upravljal, kapelanijo pa takoj izprazni. Cerkev v Ricianjih stražijo 4 orožniki, ono v Logu pa 2.

„Vara kvantit ščavi!“ in še druge podobne psovke, naperjene mimogredočim Slovincem, se sliši od uslužbencev tukajšnje plinarne, kateri prirejajo električno luč po goriskih ulicah. Čudijo se, ko slišijo skoro samo slovenske razgovore po ulicah; niti oster zrak, ki zaveje od severa, jim ni po volji: „kvešto vinto ščavo sufja forte“. Vprašamo

Zbišek se je peljal na saneh, da si je prihranil moči in pa tudi radi tega, ker je bil velik mraz, pred katerim se je lože ubranil pod toplimi kožami. Zapovedal je Glavaču, naj sede poleg njega in drži pred seboj lok radi volkov, ako bi slučajno pridrvili iz hoste. Veselo se je razgovarjal z njim.

»V Prasnišu,« je dejal, »samo nakrmimo konje, se ogrejemo, na to pa odrinemo takoj dalje.«

»V Tehanov?«

»Najpoprej v Tehanov, da se poklonimo naši gospódi in da opravimo svojo pobožnost.«

»A potem?« vpraša Glavač.

Zbišek se nasmeje in odvrne:

»A potem kdo vé, ako še ne v Bogdanec.«

Čeh ga začudeno pogleda. Po glavi mu spreleti misel, da se je odrekel mladi vitez nemara Jurandove hčerke, kar se mu je zdelo tem verjetnejše, ker je Jurandova odšla in je vrhu tega v tem lesnem gradiču slišal, da gospod iz Spihova ni naklonjen mlademu vitezcu. To mu je bilo jako ljubo, ker je rad imel Jagjenko. Oziral se je po njej kakor po zvezdi na nebu ter bi jo bil rad osrečil, če treba s svojo lastno krvjo. Tudi Zbiška je imel rad ter samo želel služiti njima do smrti.

»Torej se hočete vaša milost nastaniti v svoji vasi?« vpraša radostno.

»Kako se naj nastanim ondi,« mu odvrne Zbišek, »ko sem pa pozval te križarske viteze in najpoprej še Lichtensteina na dvoboj. Gospod de Loreche mi je dejal, da veliki mojster našega kralja v kratkem povabi v Torun, torej se hočem pridružiti njegovemu spremstvu ter upam, da mi gospod Zaviš iz Garbova ali gospod Povala iz Tačeva zadobita od našega gospodarja dovoljenje, da se smem boriti s temi redovniki. Gotovo pridejo tudi oni s svojimi ljudmi na to

borbo, pa tudi ná-te pride vrsta, da se boš moral boriti.«

»Saj celo sam postanem menih, ako bi imelo temu biti drugače,« reče Čeh.

Zbišek ga pogleda zadovoljno.

»Nu, dobro se ne bo godilo onemu, ki se bo boril s teboj. Gospod Jezus ti je dal veliko moč in ne ravnal bi prav, ako bi jo rabil napačno.«

Čeh pokima z glavo v znamenje, da jo hoče dobro rabiti, Zbišek pa se znovič nasmeje, toda ne več njemu, marveč svojim lastnim mislim.

»Stari gospod bo vesel, ko se povrnemo,« reče čez nekaj časa Glavač. »Pa tudi v Zgorelicah nas bodo veselili.«

Zbišku se nakrat pojavi pred očmi Jagjenka kakor bi v resnici sedela pred njim na saneh. To se je pogostoma zgodilo, da jo je različno videl pred seboj, kadarkoli se je je spomnil.

»Ne,« je rekel sam sebi, »ona tega ne bo vesela, kajti če se vrnem v Bogdanec, vrnem se z Danuško, ona pa naj vzame drugega.«

Tu se mu nakrat pojavita pred očmi Volk iz Brezova in Čtan iz Rogove in nakrat mu zagreni ta spomin misel, da bi jo jeden od teh dveh utegnul dobiti. »Bilo bi boljše, ako bi dobila kakega drugega,« je rekel sam sebi, »zakaj to sta dva pijanca in kvar-topirca, ona pa je kaj vrla deklica!« Potem pomislil tudi na to, da stricu ne bo po godu, kadar izve, kaj se je zgodilo; nu mahoma ga potolaži misel, da je stricu pred vsem drugim mari to, da si pridobi obilo premoženja, s katerim bi mogel dvigniti svoj rod. Jagjenka je sicer stanovala mnogo bliže, precej preko meje, za to pa je imel Jurand dokaj večje posestvo nego Zih iz Zgorelic ter je lahko sprevidel, da se Matija ne bo upiral dolgo

tega ne, ker je svojega sinovca močno ljubil ter mu je bila tudi znana dolžnost, katero je imel Zbišek do Danuške. On bo sicer nekoliko mrmral, na to pa bo imel Danuško rad kakor svoje dete.

In Zbišek začuti v svojem srcu največjo udanost in ljubezen do tega strica, ki je bil sicer strog človek, pa ga je vendarle ljubil kakor zrenico svojega očesa. V bitkah je pazil več na njega nego na sebe, radi njega je segal po plenu, zanj je nabiral premoženje. Bila sta pa tudi sama na svetu. Sorodnikov nista imela, razun jako oddaljenih, kakor je bil opat; ko sta se torej morala čiti za nekaj časa, ni vedel jeden, kaj si naj počne brez drugega, zlasti še stavec, ki za-se že ni imel nikake želje.

»Ej, temu bo to všeč, temu bo to všeč!« si je ponavljal Zbišek. »Želel bi si, da bi me sprejel Jurand tako, kakor me on sprejme!«

V domišljiji si je je slikal, kaj vse počne Jurand, ko izve za svatbo. Pri teh mislih je čutil nekoliko nemira, toda ne preveč, ker je bilo to že storjeno. To vendar Jurandu ne pride v glavo, da bi ga pozval na dvoboj; ako bi pa le nameraval kaj takega, bi mu mogel Zbišek odgovoriti tako-le: »Privolite, dokler vas prosim, kajti vaša pravica do Danuške je človeška, moja pa je božja... in ona že ni več vaša, marveč moja!«

Slišal je pred nedavnim od nekega klerika, veščaka v svetem pismu, da žena mora zapustiti očeta in mater, in radi tega je čutil, da je mnogo večja njegova moč. Ni pa tudi pričakoval, da bi morala med njim in med Jurandom nastati nesloga in sovraštvo; računjal je na to, da ga kmalu spravi v dobro voljo Danušina prošnja, še bolj pa knezove besede, ker je bil Jurand njegov podložnik, kakor tudi prigovor

slavno vodstvo plinarne, ali ni bilo drugih ljudi na izbiro, ko so oddajali ta dela? Ali je to dostojno, da njeni uslužbenci govorijo tako zaljivo o Slovencih?! Mislimo, da ne, ter da je malo čestno za sinove „avite culture“! Več ne rečemo.

Razširjenje artilerijske vojašnice v Gorici. — V soboto se je vršil pod vodstvom župana ogled, ki meri na to, da se artilerijska vojašnica na Tržaški cesti poveča. Ogleda so se udeležili zastopniki vojaške oblasti in magistrata. V Gorici imamo sedaj 4 baterije, ali ker nameravajo baje artilerijo reformirati, naraste število baterij za Gorico na šest.

Iz Brd nam poročajo, da je oni del ceste iz Brd do Plavij, ki spada pod goriski cestni odbor, dosti slabše oskrbovan od onega, ki spada pod kanalski cestni odbor. Na tem delu se vsaj nekaj dela, za kar gre zahvala g. Zegi v Kanalu. Le škoda, da ni bil že poprej poleg, ko se je cesta gradila! Dopisnik pozivlja, da naj se cesta, spadajoča pod goriski cestni odbor, nadzoruje ter skrbi, da ne bo oviran promet, kakor se je to zgodilo tam pred Božičem, ko ni bilo moči niti peljati vsled poledice na cesti iz Vrhovlja proti Plavem.

Brici, kot zvesti pristaši klerikalne stranke, so sporočili to svojo željo tudi že „Gorici“, ta pa ni hotela imeti nikake priznalne besede za g. Zego v Kanalu. Radi tega je prosil nas dopisnik, da povemo v tej stvari resnico ter kako prizadeti Brice glede omenjene ceste mislijo in čutijo.

Pričakujejo pa tudi od cestnega odbora goriskega, da ustreže pritožujocim se prizadetim.

Na takajšnji c. kr. okr. sodnji sta razpisani mesti kanclista in asistenta. Umevno je, da taki dve mesti smeta dobiti le taka dva kompetenta, ki sta popolnoma vešča, v pisavi in besedi, slovenskega in laškega jezika. Ako ne poznata obeh deželnih jezikov, ne tičeta na ti mesti. Taka je stvar s pravičnega stališča, ali kakor se nam zdi, se hoče spraviti na ti dve mesti dva Laha, ki ne znata slovenski; tisto, če zna kdo spregovoriti par besed po slovenski ter pri najvsakdanjših rečeh za silo razume Slovenca, še ni slovenščina. Ali pri nas v Primorju se v takih slučajih ne le pri sodnji tudi pri drugih c. kr. uradih sodi znanje slovenščine na najpovršnejši način. Ako zna kdo par besed, niti ne pravilno prečitati kako kratko slov. tiskovino, pa dobi spričevalo, da je usposobljen za uradovanje v slovenščini. Tako se dela pri uradnikih te vrste, in sicer le pri laških; o, Slovenec mora znati slovensko, laško in nemško, ako hoče postati le diarnist, Lahu pa zadostuje dobro znanje svoje materinščine, in če zna še tako le malo „per ščavo“ in malo „per tedesco“, pa je kvalificiran najbolje kot kompetent, ki pozna oba deželna jezika in poleg se nemščino. Tako nekako po tem sistemu se hoče, kakor slu-

timo, postaviti na razpisani mesti dva moža ki ne znata slovenski, marveč le laški, ki torej ne tičeta v razpisani službi. To pa se ne sme zgoditi, marveč zahtevamo prav odločno, da se ozira pri teh dveh, kakor sploh pri enakih službah, na to, da se oddasta le takima kompetentoma, ki sta vešča uradovanja v obeh deželnih jezikih. Ako se to ne zgodi, potem razsvellimo tako nepravilno postop nje na pravih pristojnih mestih. Proteziranju laških kompetentov v cesarske službe, za k. tere niso usposobljeni, mora biti enkrat konec!

Iz odborove seje „Slovenske Šolske Matice“ dne 27. decembra 1902. — Navzoči: predsednik H. Schreiner; odborniki: dr. J. Bezjak, V. Bezek, J. Dimnik, Fr. Finžgar, Fr. Gabrček, Fr. Hubad, Andr. Senekovič, Al. Strmšek; ekspert: dr. J. Tominec. — G. predsednik pozdravlja polnoštevilno zbrane odbornike. Overi se zapisnik zadnje seje. Tajnik Gabrček poroča o kurentnih stvarih, o novih poverjenikih in o društvenikih. Dosedaj je pristopilo k društvu blizu 1200 članov. Nekateri okraji so letos polnoštevilno zastopani. — Blagajnik g. Senekovič poroča o denarnem stanju. Dohodok v. je 8310 K 35 v, stroškov pa 3302 K 10 v. Razpoložljivega denarja pa 4113 K 25 v. — Tisk društvenih knjig za l. 1902 se je nekoliko zakasnil. Knjige izidejo meseca februarja, in sicer: Pedagoški Letopis 12 tiskanih pol, Učne slike 8—9 pol, Realna knjižnica 7 pol. Imenik se bode tiskal združeno, krstna imena pa tako, kakor jih pišejo člani sami. Drugo leto morajo biti knjige vsaj do glavnega zbora o Božiču razposlane. Zato se bode za učne slike razposlal načrt takoj po novem letu. Rokopise bode pošiljati do konca maja g. predsedniku. Za l. 1903. se določijo sledeče knjige: 1) Pedagoški Letopis 1903, 2) Učne slike (nadaljevanje), 3) Realna knjižnica (nadaljevanje) in, če mogoče še 4. knjiga, najbrže Schreinerjeva „Duševna analiza“ z dodatkom o formalnih stopnjah. — Društvo se bode obrnilo na pristojno mesto s ponudbo, da je pripravljeno sodelovati pri končni ureditvi slovenskega pravopisa. — Matica izda „Spominski list“ za učence, ki istopijo iz šole. — Razgovarjalo se je, kako bi bilo pospeševati knjižnico za mladino, zlasti glede prirodopisne, zemljepisne in zgodovinske snovi, katero bi bilo zbirati iz slovenskih pisateljev ali jo prelagati iz tujih jezikov. Definitivno se bode o tem sklepalo v prihodnji seji. — Schreinerjeva „Vadnica“ je izšla v Tempskega založništvu; g. predsednik obzahuje, da je vsled že prej sklenjene pogodbe ni mogel izdati potom „Šolske Matice“. — Matica založi „Nazorni nauk“ v 1. in 2. šolskem letu, ki ga izda ljubljansko učiteljestvo. — Letošnje knjige se pošljejo naučenemu ministru v pregled s prošnjo za podporo. — Društvo se je letos obrnilo do raznih slovenskih hranilnic in posojilnic s prošnjo za podporo. Ker uspeh ni bil velik, se bode naprej osebno vplivalo nanje. — Zložnik

Hölzel se bode opozoril, da Orožnov „Zemljepisni atlas“ ni porabljen za štajerske šole, zato naj mu doda še zemljevid Spod. Štajerskega. — Pri tej priliki omenja g. predsednik, da so okrajni zemljevidi, kakorsne izdajo nekateri okraji, nezmisel, ker zemljepisne tvarine ni omejevati po političnih okrajih, ampak po prirodnih enotah. — Slednjic se naznanja, da je še vedno mogoče pristopiti k društvu za l. 1902. z letnino 4 K. Tudi iz l. 1901. so še dobili knjige za navadno letnino 4 K. Odbor.

Za obrtnike. — Trgovinsko ministerstvo je izdalo poročilo o pospeševanju malega obrta v l. 1901. Na razpolago je imelo okolu 600.000 K, posamezne dežele ter trgovske in obrtniške zbornice so prispevale nad 400.000 K. Na Dunaju se je vršilo 98 mojstrskih kurzov, katerih se je udeleževalo 1362 obrtnikov, ki so dobili okroglo 200.000 K podpore. Izven Dunaja je bilo v 124 strokovnih kurzih brezplačno poučevanih 3329 obrtnikov, več drugih kurzov je vlada z denarjem podpirala. Raznim obrtniškim združenjem je trgovinsko ministerstvo dalo motorjev, strojev in orodja za 780.000 K, posojil 150.000 K, podpiralo je 158 obrtniških razstav. Po posredovanju trgovinskega ministerstva so mali obrtniki za armado oddali raznega blaga za 850.000 kron. — Koliko podpor so dobili slovenski obrtniki, nam ni znano.

Med izvoščeki. — Izvošček Josip Krpan iz Zagraja je bil pripeljal te dni nekega gosпода v Gorico; svojega konja in voz je pustil „pri Zvezdi“. Popoldne pa se je dal peljati iz Gledališke ulice do gostilne po tukajšnjem izvoščeku št. 74, z imenom Speranza. Ko sta prišla pred gostilno, Krpan ni hotel plačati. Izvošček je poklical redarje, na kar je moral plačati vožnjo. Potem pa sta se peljala skupaj po ulici Municipio. Kar nakrat je skočil Krpan z voza ter začel obdelavati s pestmi Speranza, ki je padel ter se ranil. Ko so se približali redarji, pa je skočil zopet na voz ter pogнал, kar se je dalo, ali redarji so ga vseeno ujeli in moral je na policijo.

Pevsko tambur. društvo „Podgora“ v Podgori bo imelo svoj občni zbor v soboto dne 24. t. m. v društvenih prostor. ob 7 $\frac{1}{2}$ zvečer.

Kolesarsko društvo „Gorica“ vabi k občnemu zboru, kateri bo dne 24. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenem prostoru „pri Petelinčku“. Dnevni red po pravilih.

Obesiti s je hotel. — V B. pri Gorici se je hotel obesiti preteklo nedeljo neki mož, ker ga je njegova boljša polovica kregala in zmerjala, ker je prodal kravo brez njenega dovoljenja. Kujala se je žena, ostala celi dan v gorenji sobi ter možu tudi skuhala ni nič. To pa je vrliga moža tako pretreslo, da je sklenil storiti konec temu britkemu življenju, s tem pa tudi ženo podučiti, da se ne sme delati z možem tako brezvestno kakor dela ona. Po noči si je del vrv okoli vrata, da se obesi; ko je pa zaslišala

žena nekako nenavadno stokanje, je skočila s postelje pokonci ter prihitela možu na pomoč, kateremu je hitro vzela vrv z vratu. Sedaj se baje ne jezi več nanj.

Kmetijska zadruga v Ročinju bode imela svoj redni letni občni zbor na Svečnico dne 2. februarja t. l. ob 2 $\frac{1}{2}$ popoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov, 2. poročilo blagajnikovo o letnem računu za 1902, 3. predlogi, 4. volitev novega odbora in nadzornistva. Odbor.

„Vinarsko in sadjarsko društvo“ za Velike Zablje-Dobravlje vabi k l. rednemu občnemu zboru, ki bode dne 25. t. m. ob 2 $\frac{1}{2}$ uri pop. v društvenih prostorih.

Dnevni red: 1. Poročilo predsednikovo; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo § 14. pr. točka a; 4. Vplačevanje udnin § 6. pr. točka b; 5. morebitni vsprejem novih članov; 6. popolnitev odbora § 15. in 14. pr. točka b in d l. stav.; 7. Poročilo o hrezobrestnem posojilu; 8. razni predlogi in nasveti.

„Gospodarsko bralno društvo“ v Cerknem vabi na redni občni zbor dne 25. prosinca 1903., ob 2. uri popoldne v prostorih gosp. Frana Makuca, gostilničarja št. 166. — Vapored: 1. poročilo predsednika, 2. poročilo blagajnika, 3. poročilo tajnika, 4. volitev novega odbora, 5. razni predlogi in nasveti.

Izpred sodnje. — Avgust Tribuson, 28 let star, iz Ločnika, je stal pred sodniki, obtožen teške telesne poškodbe. Ranil je bil v prepiru na glavi nekega Pellicona. Pred sodnijo je trdil, da se je le branil. Sodnja pa mu je prisodila 2 meseca ječe in poskovanju mora plačati 107 kron za bolečine.

Zahvala in prošnja. — Knjižnici v „Šolskem domu“ so darovali: „Goriška tiskarna“ A. Gabrček na posebno prošnjo knjižničarice 51 knjig, proč. g. dr. A. Pavlica 27 knjig, g. A. Casagrande iz Ajdovčine 24 knjig, g. Arko in Pater Severin letošnje knjige družbe sv. Mohora, neimenovani rodoljub letošnje knjige „Slovenske Matice“, in narodna tiskarna več knjig.

Plemenitim darovalcem priskrbeno hvala in obilo posnemačev šolski knjižnici v prid! L. Koršič, knjižničarica.

Cen. štatalje opozarjamo na današnji oglas znane lekarne Bela Zoltan-a v Budimpešti, kjer se je o Zoltanovim mazilom doseglo nuprekosljive učinke. Steklenica stane 2 K v lekarni B. Zoltan, Budimpešta. Zaloge: Dunaj, lekarna Lugeck 3.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Iz govora dr. Körberja moramo še omeniti, da je zagotavljal gledé na carinski tarif, da se je upoštevalo interese obeh delov države, in sicer agrarne Ogrske kakor industrijalne Avstrije, za katere se je doseglo carine, prosto uvaževanje su-

kneginje, katero je on zelo ljubil kot odgojiteljca svojega otroka.

V Prasnišu so jim svetovali in prigovarjali, naj ondi prenoče, opazarjaje jih na volkove, ki se se zbirali radi hude zime v tako velike tolpe, da so napadali cele čete ljudi. Zbišek pa se za to ni dosti zmenil, zlasti, ko se je sešel v krčmi z nekaterimi mazoveškimi vitezi, ki so bili takisto namenjeni v Tehanov, in z nekaterimi dobro oboroženimi trgovci iz Tehanova, ki so se vračali na svojih vozovih iz Prusije. V tako veliki družbi ni bilo nevarnosti, torej so odpotovali na noč, čeprav je nastal ta večer tak vihar, da je jelo mesti s snegom. Ali vendar so šli, drže se tesno drug drugega, toda tako počasi, da si je Zbišek že mislil, da ne dosepejo o pravem času. Ponekje so morali celo razkopati sneg, ker ga sicer konji niso mogli pregazit. Na srečo so dobro poznali pot, da niso mogli zabloditi. Vsekakor pa je bilo že temno, ko so zagledali Tehanov.

Nemara bi se bili izognili mesta, stoječega sredi snežnega meteža na griču, niti ne vedé, kje so, ako bi ne bilo ognjev na griču, na katerem so stavili nov grad. Nihče ni vedel prav, ali goré oni ognji na proslavo spomina rojstva Gospodovega, ali po nekem starodavnem običaju, toda sedaj nihče iz Zbiškovih tovarišev ni mislil na to, kajti vsi bi bili najrajše videli, da prispejo čimprej v mesto na varnem.

Med tem je nastal čimdalje večji metež. Mrzel in rezek veter je nosil ogromne kosine snega, lomil drevje, žvižgal in rjovel, dvigal cele plasti snega ter pokrival ž njim ljudi, vozove in konje, otepал naše popotnike po licu, kakor bi jih potresal z ostrim peskom, da jim je kar zastajala sapa in niso mogli spregovoriti niti besedice. Škripanja kolos ni bilo slišati v tem metežu, marveč so se čuli nekaki tužni in obupni glasovi, po-

dobni volčjemu tuljenju, ali oddaljenemu rezgetanju konj, ali časih celo kakor obupni klic človeka na pomoč. Utrujeni konji so se jeli drgniti drug ob drugega ter so šli čimdalje počasneje.

»Hej, to je pravi metež!« je rekel z zasoplenim glasom Čeh. »Sreča naša, gospod, da smo že pod mestom in da gori oni ogenj, ker drugače bi nam slaba predla.«

»Kdor je na polju, temu grozi pogin,« odvrne Zbišek; »ognja sedaj niti jaz ne vidim.«

»Ker pa taka megla, da ni moči videti skozi njo. Mogoče pa tudi, da je veter razmetel drva in žrjavico.«

Tudi na drugih vozovih so se razgovarjali o tem, da kdor bi se nahajal v takem vremenu daleč od človeških bivališč, jutrišnjih zvonov ne bi več slišal. Nakrat pa se Zbišek vznemiri in reče:

»Bog ne daj, da bi bil Jurand sedaj nekje na poti!«

Čeh, ki se je oziral po ognjih ter slišal Zbiškove besede, se nakrat obrne k njemu in ga vpraša:

»Ali ima dospeti tudi gospod iz Spihova?«

»Dà, pričakujejo ga.«

»Z gospodičino Danušo?«

»Ogenj je res ugasnil popolnoma,« odvrne Zbišek.

In resnica. Ogenj je ugasnil, namesto tega pa se je na cesti tesno pri saneh pojavilo nekoliko jezdecov.

»Kdo nas zasleduje? zakliče oprezni Čeh ter po-

grabi za lok. »Kdo ste?«

»Knezovi ljudje, poslani popotnikom na pomoč.«

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Na veke vekov.«

»Popeljite nas v mesto!« se oglasi na poti?«

»Nihče.«

»Odkod prihajate?«

»Od Prasniša.«

»Ali niste videli na poti več potnikov?«

»Nismo jih videli; namera pa so na drugih cestah?«

»Na vseh iščejo naši ljudi popotnike. Pojdite za nami. Zašli ste s poti. Na desno!«

Zaobrnili so konje. Čez nekaj časa je bilo slišati le silni piš viharja.

»Ali je mnogo gostov v starem gradu?« vpraša Zbišek.

Najbližji jezdec, ki ga ni dobro slišal, se pripogne k njemu.

»Kaj pravite, gospod?«

»Jaz vprašam, ali je dokaj gostov na knežjem dvoru?«

»Kakor navadno — mnogo.«

»Ali gospoda iz Spihova še ni ondi?«

»Ne še, toda pričakujejo ga. Naši ljudje so mu šli naproti.«

»Z bakljami?«

»Ob takem vremenu niso baklje za nič!«

Dalje niso mogli govoriti, ker je veter zapihal še z večjo močjo.

»To je pravi zlodjev ples!« se oglasi Čeh.

Zbišek mu zapove, naj molči ter ne imenuje zlodjevega imena.

»Ali mar ne veš,« mu je dejal, »da postane po vsaki sveti noči zlodjeva moč slabjša in da se zlodji skrivajo celo po luknjah v ledu? Enkrat so našli ribiči pod Sandomirom jednega v mreži; držal je ribo v gobcu. Ko je pa začul glas zvana, je takoj omedlel, oni pa so ga topli s palicami do večera. Seveda je to grozen metež, toda po dovoljenju Gospoda Jezusa, ako ta hoče, vtegne biti jutrišnji dan tem veselejši.«

»Evo, bili smo že pod mestom, pa vendar bi bili nemara blodili do polnoči, ako bi ne bilo teh ljudi, ki so nas spravili na pravo pot,« odvrne Glavač.

rovin, ki so potrebne naši industriji. Na uvoz poljedelskih pridelkov so se določile te-le minimalne carine: na pšenico 6.30 K, na rž 5.85 K, na ječmen 2.80 K, na oves 4.80 K, na tursico 2.80 K. Uvozne cene na industrijalne izdelke so se celo podvojile, skrbelo pa se je tudi za obrambo izdelkov male obrti. Carina na uvoz iz onih držav, ki postopajo z avstrijskimi ali ogerskimi ladjami neugodno, se sme povišati do 200%. Zatrtil je tudi, da je zagotovljeno mirno in prijateljsko razmerje med obema državnima polovicama na gospodarskem polju.

V nadaljevanju omenjamo, da so posezali posl. Chocu v besedo v enomer Vsenemci. Choc je skončal svoj govor ob 2. uri 45 m. v jutro. Sledili so stvarni popravi, na kar je govoril zopet Choc do 3.30. Ker je bil predlog posl. Zazvorke, naj se zaključijo seja, odklonjen, je prišel na razpravo nujni predlog posl. Klofača za uvedbo splošne volilne pravice. Govoril je jako tiho. Opozicija je bila seja prekinjena ob 4.25 zjutraj v soboto. Ob 4.45 pa je zopet pričela. Nadaljevala se je komedija radi gorenjega medklica. Klofač je imel potem zopet dolg govor. Nujnost predloga je bila odklonjena. Potem je govoril posl. Černy o nujnem predlogu glede javnega šolskega nadzorstva. Po Eisenkolbu je utemeljeval Choc svoj predlog reformi bratovskih skladišč.

Seja, ki je pričela v četrtek dop. ob 11. uri, je bila končno le zaključena v soboto v jutro ob 4.45. Vsled kompromisa so češki radikali in agrarci opustili obstrukcijo ter je prišla v soboto pop. v razpravo bruseljska sladkorna konvencija. Posl. Kulp je izjavil, da pušča konvencija Angliji v sladkorni politiki svobodno roko. Bati se je, da ne bi Anglija nalagala globe na sladkor, favoriziran s premijami, kateri bo doživela iz svojih kolonij; sploh pa da je vsa konvencija bila le past za našo državo, kateri daje pouk, koliko se smemo zanašati na zavezništvo z Nemčijo. Tudi nemški carinski tarif in na svojo ost, ki je naperjena proti naši državi. Posl. vit. Jaworski je izjavil, da poljski klub določijo svoje stališče glede na to, kakor razdelijo kontingent. Nasteval je nevarnosti, ki utegnejo nastati Galiciji vsled sladkorne konvencije.

V poljskem klubu se ne dobi za ta predlog niti enega glasu, ako se ne da zagotovilo, da naša sladkorna industrija ne bo trpela škode radi te konvencije. Posl. Ellenbogen je interpeliral radi državnih podpor za one, ki so bili ranjeni lani februarja

povodom znanih izgredov v Trstu ter njihovim preostalim.

Seja je zopet danes.

Pacak je v včerajšnji „spravni konferenci“ izjavil, da Čehi ne morejo sprejeti vladnega jezikovnega načrta. Zahtevajo enakost češčine po vsej Češki.

V ogrski zbornici so razpravljali v soboto o bruseljski sladkorni konvenciji. Kosutova stranka odobruje predlogo, želi pa pojasniti o razmerju do Avstrije v sladkornem vprašanju. Posl. Hieronymi je želel, da se zniža užitinski davek, da bi se domači konsum sladkorja povečal.

Češki socialisti in agrarci so imeli v nedeljo v Pragi shod, na katerem je povedal Klofač, da so bili med obstrukcije oboroženi z revolverji, ker se je bilo bati dejanskih napadov od Nemcev. Kubr je prijel Mladochehe, da so pustili obstrukcioniste na cedilu. Sklenili so ustanoviti dnevnik proti „Narodnim listom“. Na shodu je bilo okoli 400 zaupnikov.

Volitve v Trstu. — Tržaško namestništvo je obvestilo magistrat, da se Lodo vrsile volitve v mestni in deželni zastop tržaški meseca aprila in maja t. l.

Štrajk krojačev. — V ponedeljek so stopili dunajski krojači, ki delajo za konfekcije, v štrajk. Štrajkujocih je okoli 25.000. Štrajku so se pridružili tudi krojači na Moravskem, ki delajo za dunajske konfekcijske narje.

Ponarejalec avstrijskega denarja. — V Alkonu so odkrili popolno delavnico ponarejenega papirnatega avstrijskega denarja po 10 kron. Policija je zasčila v delavnici pri delu nekega Antonellija in Giorgettija. V delavnici so bili veliki skladi izvrstno ponarejenega denarja. S to delavnico je bil baje v zvezi tudi na Reki aretirani Petelinkar z Rakea.

Pošta in brzojav. — V Avstriji se je l. 1901 število poštinih uradov pomnožilo od 6895 na 7438. Pošta je imela 1326.8 milijona pošiljatev. Število brzojavnih postaj se pomnožilo od 5466 na 5599. Oddanih brzojavk je bilo 15.4 milijona. Uslužbenega osebja pri poštinih in brzojavnih uradih je bilo koncem 1901. leta 41.248. Pošta in brzojav sta prinesla državi 1901. leta dohodka 111,042.869 K, izdatki pa so znašali 105,415.341 K, tako da je bilo dobička 5,627.528 K.

V Macedonijo! — Iz Pulja je odšlo brodogovje, ki sestoji iz treh bojnih ladij, dveh križark in 9 torpedovk, kakor pravi uradna objava, samo radi tega, da dela vaje na morju. Te vaje pa se utegnejo raztegniti tudi na Levanto. Kaj pa, ako bi prišlo do kake akcije zastran Macedonije? Pa tudi med ostavojaštvom je nastalo govorjenje, tako v Ljubljani kakor tudi v Gorici, da odrinejo v Macedonijo „nad Turka“. Baje že kar čakajo, kedaj da pride „befel“ za odhod. No, pa to se menda tako hitro še ne zgodi!

Slovenski operni povelj pri švedskem kralju. — Švedski kralj Oskar je sprejel v posebni avdienci komornega pevca Navala-Pogačnika ter mu podelil Vasov red drugega razreda. Naval je pel v Stockholmu pri 11 opernih predstavah. Za mesec februarja je zopet angažiran za celo vrsto predstav. Kralj je pohvalil Pogačnika ter se izrazil jako laskavo o njegovem petju.

Pruseljska sladkorna konvencija. — L. 1852 so Avstrija, Nemčija, Francija, Rusija, Belgija in Nizozemska v svojih tovarnah izdelale 2,020.000 met. stotov sladkorja iz pese. Ta industrija pa se je jako povzdignila tako, da proizvaja Evropa sedaj povprek na leto 55,500.000 met. stotov sladkorja. Avstrija je n. pr. l. 1853 izdelala sladkorja 300.000 meterskih stotov, l. 1900 pa 10,980.000.

Največ sladkorja so vsako leto tovarnarji razpečali na Angleško in v Severno Ameriko. Na Angleško od sladkorja ne plačujejo nobenega državnega davka, vsled tega je ondi sladkor cenejši in ga ljudstvo tudi največ zavzije. Tako je samo Avstrija leta 1900 izvozila v vnanje dežele 6,575.570 met. stotov sladkorja; od te množine odpade samo na Angleško 3,251.590 met. stotov, torej skoraj polovica.

Burska vojska pa je nenadoma bila povod velikanskemu prevratu. Angleške naselbine proizvajajo mnogo sladkorja iz sladkornega trsa. Ker so te naselbine Anglijo izdatno podpirale v burski vojski, jim je angleška vlada namesto odškodnine v denarju dovolila velike olajšave pri izvažanju sladkorja. S tem je seveda Anglija odprla pot divji konkurenciji med sladkorjem z angleških naselbin in sladkorjem iz evropskih držav.

Poleg tega pa so se evropske države naveličale plačevati premije sladkornim tovarnarjem, kar je državam provzročalo vsako leto znatne troške. Treba je bilo skupnih korakov, da države zabranijo nenadni propad sladkorne industrije. To je bil povod dogovorom v Bruslju minolo leto. Ti dogovori, katere so podpisali zastopniki Avstrije, Nemčije, Belgije, Španije, Francije, Anglije, Italije, Nizozemske in Norveške, določajo vobče, da premije prenehajo in da se carina od sladkorja določi na 6 frankov od met. stota. Vsaka država pa so obveže, da pobira za kazen višjo carino od sladkorja iz tuje države, ki se nadalje dovoljuje premije sladkornim tovarnam. Rusija teh dogovorov ni podpisala, ker ne dovoljuje premij. Italija, Španija, Rumunija in Norveška smejo toliko časa dovoljevati premije svojim tovarnarjem, dokler ne izvažajo sladkor, izven dežele. Največje težave dela Anglija. Sicer je angleški zastopnik obljubil, da bode Anglija gledč sladkorja od 1. sept. t. l. dalje tekom 5 let dovoljevala iste olajšave svojim naselbinam, kakor evropskim državam, vendar pa sladkorni industriji in poljedelcem, ki pridelujejo sladkorno peso, preti velika nevarnost.

Avstrija, Nemčija in Francija dovoljujejo v zakonih določene denarne podpore tovarnarjem, ki izvažajo sladkor v vnanje države. Poleg tega pa Francija dovoljuje še 8 kron 24 v od 100 kg. popusta pri davku od sladkornih tovarnarjev svoje posebne premije, to je, denarne podpore. Avstrija izda na leto 18 milijonov kron na premijah. Kaj je bila posledica teh premij? Izprva je evropski sladkor iz pese izpodrnil na svetovnem trgu ves sladkor s tujih naselbin; tekom zadnjih let pa se je sladkorna industrija tako razvila, da so tovarnarji proizvajali mnogo več sladkorja, nego so ga mogli prodati. Posledica je, da tovarnarji ravno s pomočjo državnih premij prodajajo sladkor ceneje, nego so troški v tovarnah.

Druga posledica je, da pesa nima prave cene in da kmetje propadajo. Ker pa morajo konsumentje, izvzemši Anglijo, plačevati še poseben davek, zato vidimo, da se v Avstriji kupi kilogram sladkorja za 88, a v Angliji za 22 vinarjev. Sladkor je torej na Angleškem stokrat cenejši, nego pri nas. To so naravnost neznozne razmere, katere hoče odpraviti bruseljska pogodba.

Plemenitaši in cerkev. — Tudi v katoliki cerkvi imajo plemenitaši vedno prednost in predpravo. Sedaj je izpraznjeno mesto škofa v Kraljevem Gradcu. Ta škofija je popolnoma češka. Škof pa ne postane kak Čeh, kak ugleden, učen in zaslužen duhovnik, ki je po izkušnjah in po letih zmožen za vodstvo škofije, nego 36 let stari češkega jezika nezmoženi princ Hohenlohe, sedaj kanonik v Olomucu!

Stalne vojske je na svetu pod orožjem 5,255.000, za slučaj splošne mobilizacije je pripravljeno 44,258.000 mož. V Evropi je v službi 4,200.000 mož, v rezervi 34,000.000. Ako bi stali v vrsti po 4 možje, bi vrsta segala iz Madrida v Pariz. V Evropi je vsak šesti možki vojak.

Po obstrukciji. — Iz dunajskih listov posnemamo, da je v državni zbornici sedaj več rok na delu, da izbrišejo sledi, ki jih je ostavila zadnja znamenita in čez dve noči raztegnena seja. Mizarji popravljajo pokrove pultov, ki so gg. zastopnikom rabili v obstrukcijske svrhe. Ne vemo pa, ali smemo verjeti „Neue Freie Presse“, ki trdi, da so bili češki radikali tako previdni, da so prizanasali svojim pultom in so raje razbijali — sosednje! Tako da sti mizi poslancev dra. Herolda in Könega postali žrtev češko-radikalne obstrukcije. Ti so mizarji že spravili v red. Povsodi po zbornici perejo, pospravljajo, pometajo, kajti od četrta pa do nedelje se to delo ni moglo opravljati.

Štajersko slovensko učiteljsko si je zasnovalo dne 6. t. m. zvezo slov. štajerskih učiteljev in učiteljic. Društvo stoji na odločno narodnem stališču ter je obljubilo, da hoče tudi zunaj šole siriti narodno prosveto s poučnim predavanjem, z ustanovljanjem šolskih in ljudskih knjižnic, bralnih društev ter z iz-

»Ker je ogenj ugasnil.«

Med tem so dospeli v mesto. Tu je bilo po ulicah nakopičeno še več snega nego zunaj. Bilo ga je toliko, da je marsikje zakrival okna, radi tega blodé za mestom, niso mogli videti svetlobe. Vendar pa je tu pihal veter z manjšo močjo. Na ulicah je bilo prazno, kajti meščanje so že proslavljali Sveti večer.

Pred nekaterimi hišami so popevali drže v rokah jaslice, ne mene se za veter. Na trgu je bilo močje videti ljudi, ovite s slamo, ki so skakali kakor medvedje, sicer pa je bilo povsod prazno. Barantači, ki so bili prišli z Zbiškom in drugimi plemiči, so ostali v mestu, oni pa so odrinili dalje proti staremu gradu, v katerem je prebival knez, in kateri, ker je imel že steklena okna, je jasno zažaril pred njimi, ko so se mu približali.

Most pri velikih vratih je bil spuščen, ker je bil že minil čas nekdanjih litvinskih napadov, in Križarji, ki so vohali vojno s poljskim kraljem, so sami iskali knezovo prijateljstvo. Jeden knezovih ljudi je zatrobil na svoj rog, in takoj so jim odprli vrata. Pri vratih je stalo nekoliko strelcev, toda na obzidju in na okopu ni bilo žive duše, kajti knez je bil dovolil stražam, da so smele oditi. Gostom je prišel naproti stari Mrakota, ki je bil došel pred dvema dnevoma tje; on jih je pozdravil v knezovem imenu ter jih odpeljal v sobane, kjer so se mogli preobleči, da so potem sedli s knezom k mizi.

Zbišek je takoj povprašal po Jurandu iz Spihova, in Mrakota mu je odgovoril, da doslej še ni došel, da ga pa pričakujejo, ker je bil obljubil priti; ako bi bil pa huje zbolel, bi bil to gotovo naznanil. Vendar so mu poslali naproti nekoliko jezdecev, ker še najstarejši ljudje ne pomnijo takega meteža.

»Morda fudi dospe kmalu.«

»Vsekakor. Kneginja je dala tudi za nje postaviti pladnike pri skupni mizi.«

Zbišek se razveseli, dasi se je bal za Juranda, ter rekel sam sebi: »Naj tudi stori, kar hoče, tega vsakakor ne zabrani, da ne bi prišla moja žena, moja najmilejša Danuška!«

In ko si je ponavljal te besede, je komaj mogel verjeti lastni sreči. Potem si je še domislil, da mu je nemara ona že vse povedala ter ga naprosila, naj mu jo takoj odda.

»Resnica, kaj naj tudi stori pametnejšega? Jurand je pameten človek ter vé, da je moja, ako bi mi tudi branil, ker je moje pravo močnejše.«

Dokler se je preoblečil, se je razgovarjal z Mrakoto. Vprašal ga je po knezovem ter zlasti še po kneginjinem zdravju, katero je od onega časa, odkar se je bil srečal z njo v Krakovu, ljubil kakor mater. Zelo mu je bilo ljubo, ko je izvedel, da so na dvoru vsi zdravi in veseli, navzlic temu, da kneginja še neprestano žaluje za svojo priljubljeno pevko. Sedaj jej svira na pljunko Jagjenka, katero kneginja tudi zelo ljubi, toda nikakor ne tako, kakor Danušo.«

»Katera Jagjenka,« jo vpraša Zbišek začuden. »Jagjenka iz Velikolesja, vnukinja starega gospoda iz Velikolesja.« »Krasna deklica, v katero se je oni Lotrinčan zaljubil.«

»Ali je gospod de Lorche tukaj?«

»Kje bi imel neki biti? Saj je bil došel iz lesnega gradiča naravnost semkaj, in sedaj sedi tukaj, kjer se počuti dobro. Naš knez ima neprestano dovolj gostov.«

»Jako rad ga vidim, ker je to vitez, kateremu ni moči očitati ničesar.«

»Tudi on vas ima rad. Toda pojdimo, kajti knez takoj sede k mizi.«

In šli so. V veliki obednici sta gorela dva velika ognja, katera sta oskrbovala dva služabnika, povsod pa je gomazelo dovolj dvornikov in gostov. Knez je vstopil prvi, spremljan od vojvode in nekaterih pobočnikov. Zbišek poklekne predenj ter mu poljubi roko.

Knez ga poboža po glavi, na to ga odpelje nekoliko na stran ter reče:

»Znano mi je že vse. Iz početka mi je bilo to neljubo, kar ste izvršili brez mojega dovoljenja, toda v resnici ni bilo časa, in jaz sem bil takrat v Varšavi, kjer sem hotel prebiti praznike. To je že znana stvar, da ne smeš nasprotovati, ako se ženska česa loti, ker ne opraviš ničesar. Gospa kneginja vaju ima rada kakor rodna mati in jaz jej rajše pritrdim, nego bi jej nasprotoval, to pa radi tega, da jej prihranim jok in tarnanje.«

Zbišek se drugič globoko prikloni knezu.

»Bog mi daj, da bi se vaši knežji milosti mogel odslužiti.«

»Zahvali Boga, da si že zdrav. Povej kneginji, kako prijateljski sem te sprejel, ker to jo bo veselilo. Njena radost je tudi moja radost. Tudi pred Jurandom spregovorim besedo v tvoj prid in upam, da privoli, ker tudi on ljubi kneginjo.«

»Ko bi tudi ne dovolil, moral se bo zadovoljiti, kajti moja pravica ima prednost.«

»Tvoja pravica je močnejša in se mora izvršiti, vsekakor pa bi vama vtgnil manjkati božji blagoslov. S silo ne moreš od Juranda dobiti ničesar, brez blagoslova starišev pa tudi ni blagoslova božjega.«

Zbiška se polaste skrbi po teh besedah, ker na to doslej še ni mislil. V tem hipu pa je prišla tudi kneginja z Jagjenko iz Velikolesja in drugimi dvornicami.

dajanjem mladinskih in poučnih spisov. Tako društvo pozdravljamo z veseljem, želeč najboljsega vpeha!

Petrolej kot pijača. — Zdravniška družba v Parizu je razglasila, da je treba sredstev proti popivanju petroleja, ki dan na dan raste. Izpočetka se je mislilo, da se je razširila ta razvada zaradi davka na alkohol, toda dognalo se je, da je ta navada vladala že prej po nekaterih krajih in se je hitro razširila. Človek, ki je udan petroleju, ni surov, kakor žganjar, ampak nekako slabe volje in nezadovoljen. Zdravniki trdijo, da je petrolej enako škodljiva pijača, kakor žganje.

Zdravilo proti lenobi. — Neki ameriški zdravnik je našel mikrobo, ki povzročajo lenobo. Najbolje baje vsevajo v temi, vsled česar so največje udane lenobi orijentalne žene v temnih haremih in z zamreženimi obrazi. Sedaj pa je iznašel neki newyorški zdravnik tudi zdravilo zoper mikrobo lenobe. Isti priporoča sledeče zdravljenje: ob 8. zjutraj dva grama thymola, ob 10. zopet 2 grama. Opoldanska hrana naj bo mlečna ali rastlinska. Najprej pa se baje prežene lenoba 7 lenobo, t. j. ako lenega pustimo spati. Zdravljenje s thymolom pa bi vendar ne nasvetovali najhujšemu lenivcu, kajti trije grami tega strupa na dan bi ne umorili le lenobe, temuč tudi — lenivca.

Koliko je Slovanov? — L. Niederle piše v „Slov. Přeledu“, da je Slovanov 137 do 138 mil. in sicer Rusov 95.165.025, Poljanov 18.764.353, Čehov 8.639.347, Lužičanov 108.884, Slovencev 1.252.780, Srbov in Hrvatov 8.107.131, Bolgarov 4.850.000. Vseh Nemcev je baje 85.793.000.

7.500.000 dolarjev v dobrodelne namene je daroval ameriški bogataš Henrik Phipps. Želja njegova je, da se s tem denarjem zgradi velik zavod za bolne na pljučih. — Ameriški milijonar Carnegije je poklonil mestu Filadelfiji 7 milijonov dolarjev za ustanovitev 30 knjižnic.

Potresna katastrofa v Andišanu. — Ruski službeni list „Praviteljski Vjestnik“ javlja, da je pri zadnjem strašnem potresu v Andišanu in okolici zgubilo življenje 4500 ljudi in je porušenih 30.000 hiš, v okraju Margelan je zgubilo življenje 250 ljudi in je porušenih 3000 hiš. Zemlja se še vedno trese. Doselej je škode nad 20 milijonov rubljev.

Kako Irel zboražejo. — Angleška vlada je prepovedala Ircom vsako javno zborovanje. Na novega leta dan pa so si prebivalci v Moniva v kljub strogi prepovedi privoščili dva shoda. Policiji se je namreč nanznanilo, da se vrši par mil od mesta javni shod. Vseh 120 policajev je zasedlo bicikle in vozove ter so drvili shod razgat. Zborovalci pa so bili na to pripravljeni ter so imeli vsi konje seboj. Ko so se policaji približali, poskakali so na konje ter zbežali čez hriba, koder jim niso mogli zasledovalci slediti na

kolesih, niti na vozovih, temuč so morali stopihati peš. Med tem časom so zborovalci onstran hriba nadaljevali shod, a ko je policija po večurni brezuspešni gonji se vrnila v mesto, je zvedela žalostno vest, da se je med tem časom v mestu vršil glavni shod.

Delavska stanovanja.

(9. nadaljevanje.)

Piše Rudolf Šega.

L. 1885. je izišel nov zakon, ki je nekoliko poostril prejšnji zakon, vendar prani odstranil glavnih nedostatkov, da daje namreč zakon glavno izvajevalno moč posebno v Londonu majhnim, večkrat iz »housefarmes« obstoječim lokalnim oblastim ali uradnikom, ki so bili od teh odvisni.

Le reforma uprave bi bila predpogoj dobre stanovne reforme. To je storil Lokal Government Act iz l. 1888., ki je vvedel londonski grofovski svet (County Council), ki se je direktno vložil od davkoplačevalcev. Ta je imel pravico, z drugimi grofovskimi svetniki voliti posebne mediacial officers of health, nadzorovati delovanje zdravstvenih uradnikov lokalnih sanitetnih oblastev, do čim so postali nadzorovalni uradniki pri važnejših uradih obenem bolj neodvisni od lokalnih oblastev. Na podlagi tega zakona se je moglo bolj energično delovati. Toda še se je vedno izboljševalo. Public Health Acts Amendment Act iz l. 1890. je razširil l. 1875. mestnim sanitetnim oblastim podeljeno pravico, da smejo izdajati stavbeno-policijske naredbes. L. 1891. je dobil London svoj lastni zakon o javnem zdravstvu (Public Health London Act.)

Največjega pomena pa je zakon o delavskih stanovanjih (Housing of the Working Classes Act) iz l. 1890. Ta zakon ni kodificiral le dose-danjega prava, ampak ga je tudi dokaj zazširil. Prvi del obsega predpise o saniranju celih stanovanj in o zopetnem sezidanju. Drugi del določa, kako naj se izpraznujejo oziroma odstranjujejo posamezne nedostatne hiše, potem hiše, ki so v oviro (obstructive buildings) in pa kako naj se sanirajo celi hišni kompleksi. Tretji del govori, kako naj se pospešuje zidanje najemnih hiš za delavske kroge; na podlagi tega sme lokalna oblast že obstoječe delavske hiše kupiti ali v najem vzeti ali nove zidati ali pa prevzeti le upravo. Sredstva v te svrhe naj posojuje Public Work Loan Commissioners pod istimi pogoji, kakor pri sanitetnih delih in napravah. Razven tega se dovoljuje raznim družbam, zadrugam in privatnikom kredit, da zidajo delavska stanovanja. Dočim je ta III. del še bolj neizvršen, sta se prva

dva že precej vporabljala, posebno vsled vspesnega delovanja londonskega grofovskega sveta. Small Dwellings Act iz l. 1899. dovoljuje krajevne oblasti, domačinom denar do 400 L izposojevati, da si kupujejo hiše. L. 1900 pa so dobile mestne oblasti, ki so sprejele III. del zakona, pravico kupovati tudi izven mesta stavbišča za delavska stanovanja, kar je londonski grofovski svet tudi že storil.

V Belgiji je bil izdan zakon o delavskih stanovanjih 9. avgusta 1889. Ta noče le izboljšati obstoječih stanovanj s pomočjo stanovnih in dobrodelnih komisij (Comités de patronage des habitations ouvrières et des institutions de prévoyance), ampak hoče pospeševati tudi zidanje novih hiš. V ta namen naj centralna deželna posojilnica posojuje denar kreditnim družbam in zadrugam (stavbinske družba), ki zopet na podlagi certifikata stanovne komisije daje posojila delavcem — in sicer samo tem —, da si zidajo in kupujejo svojo hišico. To izdanje in kupovanje svoje lastne domačije se vceplja že otrokom v šoli. Poleg tega so tudi še davčne olajšave za kreditne družbe.

Temu zakonu zelo podoben je podoban francoski zakon o cenih stanovanjih (loi relative aux habitations à bon marché) od 30. novembra 1894. Ta zakon ni le za »delavce«, ampak je izdan za »cena stanovanja« in je tudi uvedel stanovne komisije (Comités d'habitations à bon marché), toda ne kakor v Belgiji obligatorično, temuč le fakultativno. Tudi dobava kredita za stavbene družbe ni kaj dobro urejena, čeprav vpoštevamo tudi zakon iz l. 1895.

Omonimo naj tudi zakon o stanovanjih Kantona Basela od 5. aprila 1900, ki je bil pa 24. junija odklonjen.

(Dalje pride.)

Wilhelmov obliž.

Ta obliž, ki se izdeluje izključno le v lekarni

Frana Wilhelma

c. kr. dvornega zalagatelja v Neunkirchen, Spodnje Avstrijsko

se rabi z dobrim vpehom v vsakem slučaju, ko se sploh rabi kak obliž. Posbno koristen pa je pri starih nevneljivih bolečinah, kakor pri kurjih očesih, roženici itd. Dotično bolno mesto se očisti, potem se obliž namaže na kos tof in ali usuja in se nanje položi. Cena zavilku 80 vln. 12 zavilkov 7 kron, 5 ducetov 30 kron. V znak pri-tnosti je na omotu grb občine trga Neunkirchen (devet cerkva).

Dobiva se v vseh lekarnah.

Kjer se ne dob, vrši se pošiljatev direktno.

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krušič

krojaški mojster v Vrtni ulici štey. 26.

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne suknje itd. Cene zmerne.

Na zahtevo gospode z dežele sem vedno na razpolago ter tudi postrežem osebno z uzorci na njihovem domu.

15%

pod navadno ceno

razprodaja radi poznega zimskega časa

J. ZORNIK

Gorica, Gosposka ulica 7

vse zimsko blago, kakor: krasne volnene šerpe, rute, podobleke, vsakovrstno gorko Jaeger-perilo, rokavice, nogavice, bluže zimske čevlje, volno, kožuhovino itd.

Nikdo naj ne zamudi lepe prilike za ceni nakup.

Dražba.

V Biljani se odda na dražbi dne 31. januarja t. l. od 10.—12. ure predpoldne v občinskem uradu na Dobrovem delo daljšanja in popraviljanja župne cerkve v Biljani; svota dela je 7800 K. Kdor se misli udeležiti dražbe, mora vložiti 10% kaveljjo gori omenjene svote.

Delo se odda najnižjemu ponudniku. Dražbeni pogoji, načrt in stroškovnik so razpoloženi v obč. uradu.

Županstvo v Biljani

Župan:
Šfiligoj.

E. LEBHERZ

Gorica

tovarna užigalice
priporoča prebivalcem Primorskega svoje izdelke raznih vrst, posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Apollo

X.

Zbišek, zaslišavši to nesrečno novico, niti ne vpraša kneza za dovoljenje, marveč skoči k hlevu ter si da osedlati konja.

Čeh, ki je kot rojen plemič bil pri njem v dvorani, je komaj utegnil vrniti se v njegovo sobo in mu prinesiti topel lisičji kožuh; nikakor pa ni skušal, pridržavati svojega mladega gospodarja, ker je bil pameten ter je vedel, da bi bil ves trud zaman, vsako zapravljanje časa pa bi bilo tu pogubonosno. Zasedši drugega konja, je vzel od stražnika pri vratih nekoliko bakelj in odšla sta skupaj s knežjimi ljudmi, katere je bil odvedel kaštelan. Za vratni jih ogrne nepredirna tema, toda zdelo se jim je, da je vihar že nekoliko pojemat. Bili bi nemara za mestom celo zablodili, ako bi ne bilo onega človeka, ki je prinesel novico ter jih sedaj urno vodil na ono mesto nesreče s pomočjo psa, ki je poznal pot. Na odprtem polju jim je jel veter znovič močnejše pihati v lice, a to glavno radi tega, ker so urno jezдили. Pot je bila prekpana, toda semtertje tako zasuta s snegom, da je bilo treba korakoma jezđiti, ker so konji do trebuha gazili po snegu. Knezovi ljudje so prižgali baklje in posode s smolo ter so jezđili sredi dima in plamena, v katerega se je zaletaval veter s tako močjo, kakor bi ga hotel odtrgati od goriva in odnesti po polju v gozd. Pot je bila dolga; pustili so za seboj vasi, nahajajoče se ne daleč od Tehanova, potem Nedzibor, na kar so krenili proti Radzanovu. Za Nedziborom je jel vihar pojemat; pihal je vedno slabše ter ni nosil več celih oblakov snega kakor poprej.

(Dalje pride.)

Zbišek priskoči ter se jej prikloni. Kneginja ga sprejme še prijaznejše nego knez ter mu jame takoj pripovedovati o pričakovanem Jurandovem prihodu.

»Glej,« je dejala, »pladniki so že pripravljeni za nje, in ljudje so tudi odposlani, naj jih poiščejo ter jih privedejo iz meteža. Z večerjo pa ne moremo dalje čakati, ker »gospod« tega ne vidi rad, toda oni gotovo pridejo, predno bo večerja končana.«

»Kar se tiče Juranda,« reče kneginja, »se zgodi vse po volji božji. Jaz mu povem vse še danes, ali jutri po maši, in knez je tudi obljubil, da se potegne za vaju. Jurand se utegne sicer razsrditi, toda ne na one, katere ljubi in katerim dolžuje hvaležnosti.

Sedaj jame poučevati Zbiška, kako se ima obnašati pred tastom, da ga — kar Bog obvaruj — ne bi razžalil ali razjezil. Bila je dobre volje, toda kdor je bolj poznal svet ter videl nekoliko bistrejše nego Zbišek, bi bil zapazil v njenih besedah nekaj nemir.

Nemara je bilo to radi tega, ker je bil gospodar iz Spihova jako svojeglaven človek, ali pa je kneginja nemara jela biti v skrbeh radi tega, ker ga še ni bilo.

Zunaj je metež nastajal čimdalje večji in večji in vsi so govorili, da je izgubljen oni, kogar zasači na polju; toda kneginji je prišlo na misel še nekaj drugega, namreč to, da je Danuška priznala očetu, da se je poročila z Zbiškom, ta pa da se je razsrdil in sklenil, da ne pojde v Tehanov. Toda Zbišku vendar ni hotela zaupati te misli, ker za to ni imela časa in ker so služabniki že jeli donošati jedila na mizo. Toda Zbišek je še uporabil ugoden trenutek in jo vprašal:

»Toda kako bo — ako pridejo, milostljiva gospa? Mrakota mi je dejal, da je za Juranda pripravljena

posebna soba, no služinčad bo spala na senu. Kako bode torej?...

Kneginja se nasmeje, vdari Zbiška polahkoma z rokavico po licu, ter mu reče:

»Molči! Česa želiš? Vidiš ga!«

Na to je odšla h knezu, pred katerim je služabnik že držal stol, da bi mogel sesti k mizi. Poprej pa mu je še jeden dvornikov podal skledo, polno raznih blagoslovljenih kolačev, katere je hotel knez razdeliti med goste, dvornike in domače služabnike. Drugo tej povsem podobno skledo je držal pred kneginjo lep mladenič, sin sohačevskega kaštelana. Na nasprotni strani mize je stal duhovnik Višonjek, ki bi imel blagosloviti večerjo.

V tem hipu se pojavi pri vratih človek, ves pokrit s snegom, ki glasno zakliče:

»Milostljivi gospod!«

»Kaj je?« vpraša knez nevoljen nad tem vznemirjevanjem.

»Na razkanovski cesti je sneg popolnoma zasul neke potopnike. Potrebujemo več ljudij, da jih izkopljemo.«

Vsi so se prestrašili, ko so slišali to novico. Knez se ves osupnen obrne k sohačevskemu kaštelanu ter zakliče:

»Poslijte jezdece z lopatami! Urno!«

Na to reče glasniku:

»Ali je mnogo zasutih?«

»Nisem mogel spoznati. Ondi je grozen metež. Tam so konji in vozovi. Precejšna karavana.«

»Kdo je, ne veš?«

»Ne vem. Ljudje pravijo, da je to gospod iz Spihova.«

